

Brüssel, 29. aprill 2022
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2022/0131(COD)

8580/22
ADD 2

JAI 555
MIGR 132
ASIM 35
SOC 238
EMPL 146
EDUC 140
IA 52
CODEC 573

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	28. aprill 2022
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	SWD(2022) 655 final
Teema:	KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT MÕJU HINDAMISE ARUANDE KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE Lisatud dokumendile: Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv kolmandate riikide kodanikele liikmesriigis elamist ja töötamist võimaldava ühtse loa taotlemise ühtse menetluse ning liikmesriigis seaduslikult elavate kolmandatest riikidest pärit töötajate ühiste õiguste kohta (uuesti sõnastatud)

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument SWD(2022) 655 final.

Lisatud: SWD(2022) 655 final

Brüssel, 27.4.2022
SWD(2022) 655 final

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT
MÕJU HINDAMISE ARUANDE KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

Lisatud dokumendile:

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv

kolmandate riikide kodanikele liikmesriigis elamist ja töötamist võimaldava ühtse loa taotlemise ühtse menetluse ning liikmesriigis seaduslikult elavate kolmandatest riikidest pärit töötajate ühiste õiguste kohta (uuesti sõnastatud)

{COM(2022) 655 final} - {SEC(2022) 201 final} - {SWD(2022) 656 final}

Kommenteeritud kokkuvõte
Seadusandlik algatus ühtse loa direktiivi läbivaatamise kohta (komisjoni 2021. aasta tööprogrammi osa)
A. Vajadus meetmete järele
Miks? Mis on lahendamist vajav probleem? Ühtse loa direktiivi põhieesmärgid on kehtestada kombineeritud töö- ja elamisloa taotlemise ühtne menetlus ning tagada kriteeriumidele vastavatele kolmandate riikide kodanikele ühised õigused lähtuvalt põhimõttest, et neid koheldakse võrdselt selle liikmesriigi kodanikega, kes ühtse loa annab. Eesmärkide täielikku saavutamist takistavad siiski jätkuvalt mõned lahendamata probleemid, nagu on esile toodud juba 2019. aasta seadusliku rände toimivuskontrolli raames ja rakendamisaruandes. Kindlakstehtud põhiprobleemid võib rühmitada kolme valdkonda: 1) keerukas ja ebatõhus taotlemise menetlus ja ebaselged õigused, mis mõnel juhul pikendavad menetlust ja vähendavad ELi atraktiivsust kolmandate riikide kodanike silmis; 2) teatavad rändajate kategooriad ei kuulu direktiivi ega ühegi teise ELi õigusakti kohaldamisalasse; madala ja keskmise kvalifikatsiooniga töötajate riiki lubamise tingimusi käsitlevad eeskirjad on erinevad; 3) töötajad ei ole ärakasutamise eest piisavalt kaitstud. Direktiivi vajakajäämised, mis põhjustavad halduskoormust, pikki ooteaegu ja ebakindlust kohaldatavate normide suhtes, mõjutavad negatiivselt ELi tööandjaid ja rändajaid. Nende probleemide peamiseks kindlakstehtud allikaks on reguleerimise puudujäägid, st kogu kehtiva ELi õigusraamistiku vajakajäämised. Direktiivi paljude sätetega antakse liikmesriikidele ulatuslik kaalutusõigus, lubades erinevaid eeskirju, mis omakorda nõrgendab eeskirjade ühtlustamist ELi tasandil.
Mida selle algatusega loodetakse saavutada? Algatuse poliitilised üldesmärgid on järgmised: (1) tagada tõhus rändehaldus; (2) soodustada ELi konkurentsivõimet ja majanduskasvu; (3) tagada ELis seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanike õiglane kohtlemine ja kaitse. Kindlakstehtud probleemidele vastavad poliitilised erieesmärgid on järgmised: 1) lihtsustada riiki lubamise menetlust; 2) tagada taotlemise menetluste suurem tõhusus; 3) leevendada ELi tööjõupuudust; 4) edendada kolmandate riikide kodanike võrdset kohtlemist ELi kodanikega; 5) kaitsta kolmandate riikide kodanikest töötajaid tööalase ärakasutamise eest.
Milline on ELi tasandi meetmete lisaväärtus? Direktiiviga kehtestatud ühtse menetluse täiustamiseks on vaja ELi meetmeid. Eespool loetletud probleemid lähitulevikus tõenäoliselt ei kao, sest need on otseselt seotud kehtivate õigusnormidega, mis on keerukad, mõnikord ebaselged või ebatäielikud ja annavad liikmesriikidele rakendamiseks suure kaalutusõiguse, sest need võimaldavad kohaldada erinevaid eeskirju.
B. Lahendused
Milliseid seadusandlikke ja mitteseadusandlikke poliitikavariante on kaalutud? Kas on olemas eelistatud variant? Miks? Mõjuhinnangus kaalutakse erineva ELi sekkumise tasemega kolme poliitikavarianti. • Variandiga 1 kaasneb direktiivi rakendamise tõhustamine liikmesriikides parimate tavade vahetamise, ühtse loa käsiraamatu koostamise või soovitude esitamisega jne. • Variandiga 2 nähakse ette seadusandlik sekkumine, mille eesmärk on taotlemise menetluse tõhustamine ja võrdse kohtlemise õiguste parandamine soovitude abil. • Variandiga 3 nähakse ette variandis 2 kirjeldatud seadusandlikud muudatused, parandades võrdse kohtlemise õigusi ja täpsustades direktiivi isikulist kohaldamisala, ning samuti parem kaitse tööalase ärakasutamise eest. Eelistatud poliitikavariant on variant 3, sest see tegeleb direktiivi olemasolevate vajakajäämistega, tõhustab

täiendavalt menetlusi, tugevdab võrdse kohtlemise õigusi, täpsustab kohaldamisala ja parandab kaitset ärakasutamise eest.
Kes millist varianti toetab?
Euroopa Parlament toetaks kõiki variantide 2 ja 3 elemente, kuid ootab rohkem ambitsioonikust seoses ELi eeskirjade kehtestamisega madala ja keskmise kvalifikatsiooniga töötajate kohta. Valdav osa sidusrühmi, kellega konsulteeriti (kodanikuühiskond, majandus- ja sotsiaalpartnerid, seadusliku rände eksperdid), pooldab variantidega 2 ja 3 hõlmatud meetmeid. Liikmesriigid eelistavad üldiselt varianti 1, sest mitu neist on avaldanud vastumeelsust direktiivi läbivaatamise või uute seaduslikku rännet käsitlevate õigusaktide suhtes. Eelistatud variant annab võimaluse jõuda poliitilisele kokkuleppele, kuna sellega nähakse ette sihipärane läbivaatamine, mille eesmärk on suurendada direktiivi üldist tõhusust ja parandada kolmandate riikide kodanike kaitset.
C. Eelistatud poliitikavariandi mõju
Millised on eelistatud poliitikavariandi peamised eelised?
Eelistatud variant on eesmärkide saavutamisel väga tulemuslik ja poliitiliselt hästi teostatav. Sellega ka täpsustatakse ja laiendatakse veidi praeguse ühtse loa kohaldamisala (nt siseriikliku õiguse kohastele kaitse saajatele) ning tugevdatakse kolmandate riikide kodanike õigusi. Lisaks suurendaks riikliku kaitse saajate lisamine direktiivi kohaldamisalasse õiguskindlust ja need isikud, kellele võrdne kohtlemine praegu ei laiene või laieneb ainult teataval määral, saaksid tõhusamad õigused. Kontrollide, karistusi ja tööandjate järelevalvet käsitlevate ühiste sätete toel aitaks see tugevdada ka kõigi direktiiviga hõlmatud kolmandate riikide töötajate kaitset tööalase ärakasutamise eest.
Millised on eelistatud poliitikavariandi peamised kulud?
Eelistatud variandi hinnangulised kulud on järgmised: • liikmesriikide ühekordsed kulud: 2,0–7,0 miljonit eurot esimesel aastal; • korduvad kulud: 100 000 eurot – 12,0 miljonit eurot aastas. Variandi puhul prognoositakse ka kulude kokkuhoidu: • liikmesriigid: 200 000 eurot – 4,0 miljonit eurot aastas; • kolmandate riikide kodanikud: 89,0–546,0 miljonit eurot aastas; • tööandjad: 22,0–101,0 miljonit eurot aastas.
Milline on mõju ettevõtjatele, VKEdele ja mikroettevõtjatele?
Ettevõtjad/tööandjad saavad eeldatavasti kasu kiiremast ja potentsiaalselt ulatuslikumast juurdepääsust kolmandatest riikidest pärit tööjõuressurssidele. Menetluse tõhustamine võiks julgustada ka rohkemaid tööandjaid palkama kolmandate riikide töötajaid, kui vabu töökohti ei suudeta täita kohalike töötajatega. Samal ajal võib olla, et ettevõtjad ja tööandjad peavad järgima uusi eeskirju, mis käsitlevad tööalase ärakasutamise ennetamist ja kontrolli ning selle eest määratavaid karistusi.
Kas on ette näha märkimisväärt mõju riigieelarvetele ja ametiasutustele?
Liikmesriikide ametiasutuste taotlemise menetlused muutuvad tänu protsesside täiendavale lihtsustamisele eeldatavasti tõhusamaks, kuigi uute sätete kehtestamisega võivad algselt kaasneda mõningad kulud. Tõhusamad menetlused, paranenud võrdne kohtlemine ja ärakasutamise ennetamine võivad tuua liikmesriikidele kasu oskuste vastavusse viimisel tööturu vajadustega ja tööjõunappuse kõrvaldamisel rände abil.

Kas on oodata muud olulist mõju?
Kolmandate riikide kodanikud saavad eeldatavasti kasu menetluse tõhustamisest, mis võib vähendada nende kulusid. Lisaks vähendab eelistatud variant tänu võrdse kohtlemise sätete täpsustamisele, ühe tööandjaga seotuse kaotamisele ja paremale kaitsele tööalase ärakasutamise eest tööandja poolt ärakasutamise ohtu. Variant aitab eeldatavasti tugevdada selliseid konkreetseid põhiõigusi nagu orjapidamise ja sunniviisilise töö keeld, õigus omandile, diskrimineerimiskeeld, head ja õiglased töötingimused, perekonna- ja tööelu ning sotsiaalkindlustus ja sotsiaalabi.
D. Järeldused
Millal poliitika läbi vaadatakse?
Ühtse loa direktiivi artiklis 15 on juba sätestatud, et komisjon esitab korrapäraselt aruande direktiivi kohaldamise kohta liikmesriikides ning teeb vajaduse korral muudatusettepanekud. Seda põhimõtet kohaldatakse ka direktiivi läbivaatamisest tulenevate muudatuste suhtes.